

Tövbe Beklemez

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Değerli mümin kardeşlerim,

Hepimizin iyi bildiği ama sonuçlarını yer yer unuttuğu bir hakikat var: İnsanız, Âdem'in çocuklarıyız, Allah Teâlâ bizi hata edebilir ve günah işleyebilir bir yapıda yarattı.

Babamız Âdem aleyhisselam, hayata bir hata ile başlamıştır. Onun çocukları olarak biz de aynı geni taşımaktayız. İnsanın hata etmemesini beklemek kimsenin haddi değildir; insan hata eder, günah işler, yanlışları olur. Bütün bunlar normaldir ancak toprağın altına bunlarla geçerek ahirete gitmek normal değildir. Mümin insan, basiretli davranarak, günah işlese dahi ahirete günahsız gidebilendir. Rabbimiz bizi günah işlemeye uygun ama günahı arınma ve temizlenme yollarını da önümüze açtı. Bunun içindir ki günah işleyenden ziyade ahirete günahıyla gidene ağlamak lazımdır.

Elbette günahsız ve hatasız yaşamak doğru, gereklidir. Bunun mücadelesi de önümüzde daima olmalıdır. Fakat peygamberler hariç, kullardan hemen hiç kimse yoktur ki sıfır hata ile yaşayabilsin, ölümüne kadar bu istikrarı sürdürebilsin. Kendimiz, yetiştirdiğimiz çocuklarımız ve etkilerimiz altındaki talebeler-arkadaşlar; hepimiz için en büyük hedef, sıfır hata seviyesinde Müslüman olmak, bu mümkün değilse günahlarından kurtulmuş olarak yaşamaktır. Müminin ideali budur ve böyle bir düzey mümkündür.

Bizi haramlara bulaştırmak için uğraşan şeytan, bunu becerdikten sonra kendine ikinci hedef olarak o haramlardan tövbe etmememizi sağlamaya çalışır. İster ki Müslüman günah işlesin. Müslüman günah işlerse bu sefer günahı geri dönüş anlamına gelen tövbeye sarılmamasını sağlamaya çalışır. Günah işlerken şeytana yardım ettiği gibi bir Müslüman'ın, daha sonra o günahından tövbe etmeyerek de bir kere daha ona yardımcı olduğu kesindir. Her günah, tövbeyle temizlenmediği sürece şeytana iki kere gülücük vermektir.

Müslümanlar olarak tövbeyi en acil kullanacağımız malzeme sınıfında görmeliyiz. Elimizde tövbe, ruhumuzda tövbeye yöneliş bulunduğu sürece Allah'ın izniyle hayır yolunda olduğumuzu düşünürüz. **Yalnız tövbe etmek, 'tövbe ettim' deyip geçiştirmek değildir. Tövbe öncelikle işlenen suçu kökten terk etmektir. Suç devam ederken tövbe söz konusu olamaz. Bankada faizli hesap aktif olduğu esnada neyin tövbesi edilecek? Böyle bir tövbenin bile ayrıca tövbesi gerekir belki.** İkinci aşamada gereken, yoğun bir pişmanlıktır. Elden etekten düşmüş bir ihtiyar olduğundan değil, yanlışla karşı yüreğinde hissettiği acılar sebebiyle tövbe edilmelidir. Üçüncü merhale ise o hatayı tekrar işlememeye samimi bir karar vermektir.

Bu üç basamakla gerçekleşen eyleme tövbe diyoruz. Tövbe bu üç şeydir. Ağız alışkanlığına dönüşmüş refleksle 'tövbe estağfirullah' deyip üstüne bildiğini yapmaya devamdan şaşmamak olsa olsa tövbeyi suistimal olur.

Günah bir kul hakkı (başka bir insan üzerindeki yanlış uygulama; çalma, ezme, vurma, gıybet, hakaret, saygısızlık vs.) ise muhatapla helalleşme gereklidir. Bu helalleşme, suçun niteliğine göre belirlenir. Aksi takdirde kim, niye tövbe etsin ki? Çaldığı şey midesinde veya cebinde duran biri için uygulanan tövbe kelimesinin anlamı yoktur.

Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem, anlattığımız biçimde tövbe ederek günahından dönen kişinin "günah işlememiş gibi" olacağını haber vermektedir. Yerine getirilmiş tövbeye verilen müjde budur.

*

Bütün hatalar tövbe ister. Biz hep hırsızların tövbe etmesini, kumar oynayanların kumarı bırakmasını bekleriz ancak Allah’a karşı işlenmiş her hata tövbeyi gerektirir. Mesela ömrümüz, yıllarımız, günlerimiz ve saatlerimiz Allah’ın bizi başıboş bıraktığı zaman dilimleri değildir. Altmış-yetmiş seneyi Allah bir insana çarçur etmesi için değil değerlendirmesi amacıyla vermiştir. Öyleyse ilk tövbe konusu heba edilen ömür olmalıdır. Kulluk ve ibadet macerasında altmış yılda yaklaşık olarak gelinmesi gereken noktanın gerisinde kalan biri tövbe etmelidir. Boşa harcanmış saatler, faydasız işlerle geçirilmiş dakikalar hatta her bir nefes yanlış uğraşlarla ziyan edilmişse bunlar için de tövbe gerekir.

Aksi takdirde biz yalnızca hırsızların, alkoliklerin ve kumarbazların tövbelerini beklerken kıyamet günü karşımıza sarhoş olmadan sarhoşlar gibi ömür geçirmiş olmanın hesabı getirilecektir. Bu da bir faciadır çünkü. Geçirilen yılların ne kadarının işe yarar meşgalelerle (Allah’a ibadet, çocuk çocuğumuzun rızkını temin etmek, yaşadığımız topraklara katkı sağlamak, ümmetimize fayda getirmek vs.) geçip gittiğini ve ne kadarının bunlar dışında, bunlarla alakası olmayan, boş denebilecek işlerle olduğunu hesap etmeliyiz. Yanlış yeme-içme ve kıymet bilmemek gibi sebeplerle hastalık meydana gelmişse bedenimizde ve bu da bizim hatamızdan kaynaklanıyorsa hem tedavi hem tövbe gerektiren bir durum yaşandığını tespit etmek de konuya dâhildir.

Tövbe ettikten sonra eğer tövbede samimi, samimiyetimizde de iddialıysak tövbeyi kaynaklandıran o hatanın en az ağırlığı kadar iyi iş yapmamız da mümin prensiplerindendir. Yalan konuştuğu için hatasına tövbe eden mümin, bari o yanıştan doğan hava boşluğunu dolduracak miktarda Allah’ı zikretmeli ve Kur’an okumalıdır –ki hatanın kirlettiği geçmiş dakikaları salih ameller ve güzel işler temizlesin, yerlerini doldursun. Tövbe bu bakımdan hem kiri gidermek hem de onun yerine temizlik oluşturmaktır. Adeta dikenlerini koparıp attığımız bahçeye gül dikmektir.

Bir kampanyaya dönüştürülen ve toplu törenlerle akıma kapılarak yapılan tövbe merasimleri ise içi doldurulması zor tövbe cinsindendir.

Samimiyetini kendimize belgeleyebileceğimiz bir tövbe için en önemli şart, bizi tövbeye mecbur edecek hatayı işleten ortamı değiştirmektir; arkadaşsa arkadaş, çevreyse çevre, oturulan apartmansa apartman, devam edilen okulsu okul... Kökten değişim gerçekleştirerek “tövbe ettim Allah’ım” sözünün içini doldurmuş oluruz. Bir insan mesela işyerinde onu zinaya kaydıran bir haramla yüzleşir de ardından “estağfirullah, tövbe ettim ya Rabbi” der ama aynı ortamda ve aynı kişilerle tekrar bir arada durursa bu manzara hiç makul değildir: Dün ayağımızın kaydığı buzlu zeminde bugün tekrar yürümeye kalkarsak bu akıllıca olmaz.

Bugüne kadar çok tövbe ettim ama düzelmedim, diye düşünen özellikle genç kardeşlerimin ana problemi bu noktada toplanmıştır: Hayatı tövbe ettiğiniz hataların ortamıyla paylaşmaya devam etmemeniz için bilmelisiniz ki ortamı değiştirmedığınız sürece tövbe de mümkün olmaz; olsa olsa tövbekolik olunur. **Gıybetin haram olduğunu biliyorsan, dün girdiğin çevrede de gıybet edildiğinin farkındaysan ve akşam olunca istiğfar ettiysen eylemine, o ortamdaki kopmadığın sürece her gün gıybet edip üstüne her gün de tövbe edersin; bir gün de gelir ki tövbeye gerek duymazsın. Çünkü tövbe etmenin senin için anlamı olmadığını düşünmektir.** Sonuçta en kurtarıcı silahını kendi kendine yok etmişindir.

Diğer bir tehlike, tövbenin şeytanla tartışma konusu edilmesidir. Tövbe edilmiş, sadakatle pişman olunmuş ve hataya dönmek için ölesiye karar verilmiş olduktan sonra (Rabbimiz böyle dönüş için ‘nasûh tövbe’ ifadesini kullanmaktadır) İblis’in, “ne tövbesi... senin tövbenden ne çıkar... peygamber misin, sahabi misin sen...” şeklinde gelen ve tövbenin işe yaramayacağı kadar batık durumda olduğunu insana telkin ederek onu mahvolmaya sürükleyen fısıltılarına kulak asılmamalıdır. Şeytanla tövbemizi tartışamayız, tartışırsak bizi ikinci kere aynı gözümüzden vurmuş olur. İki kere aynı gözden niye vurulalım?

İblis'in böylesi saldırılarına karşı düşüncemiz şu olmalıdır: Bize tövbeyi tarif eden Allah'tır, nasıl tövbe edeceğimizi de o haber vermiştir. Tarif ettiği şekilde tövbe edersek kabul edeceğine de o söz verdiğine göre biz sözgelimi bin kişinin bile katili olsak onun dediği tövbeyi gerçekleştirdikten sonra Allah'a güvenmemiz lazımdır. Tövbemizi laçkalaştırmak ve demode hâle getirmek üzere zihnimizi yıldırma gayretinde olan şeytan, tövbemizi kabul edeceğini buyuran Allah'ı yalanlatmaya çalışmaktadır. Bunu kabul edemeyiz. Evet, işlenen cinayetler ve bulaşılan pislikler çok olabilir ama bunların hiçbirisi Allah'ın rahmeti ve bağışlamasından büyük değildir. Hiçbir günah, Allah'ın affediciliğinin önüne geçemez. Şeytan ki bunca kabalık, çirkinlik ve vahşiliğin kaynağıdır ama o bile zamanında secdeye kapanıp tövbe edebilseydi Allah onu bile affedecekti. Onun bile işlediği cürüm ne denli büyük olursa olsun, Allah Teâlâ'nın rahmetinden fazla olamaz.

Böyle düşünmedikçe ortada tövbenin lafı var, kendi yok demektir. Şartları yerine getirilmemiş bir tövbe, züğürt tesellisinden ibarettir: Tamamen terk edilmiş, işlenmesine pişman olunmuş ve dönüş imkânları telafi edilmiş tövbedir ki insanı anasından doğduğu günkü temizlik ve berraklık seviyesine bile eriştirebilir. Her geciken ve bekletilen, kandil gecesi geldiğinde yerine getirileceği düşünülen tövbe, hava burnundan çekildiği için solunum yapılmadığından şişirilmiş ciğere benzer. Orada solunumdan söz edemeyiz.

Tövbe bekletilmez, tıpkı evimizin mutfağında çöp bekletmediğimiz gibi. İşlenmesinin üzerinden bir yıl geçtiği hâlde temizlenmemiş günah, bir senedir mutfağımızda birikmiş çöplerle yaşamamızın tesiri gibi bünyemizi rahatsızlıkla kontrol eder. Sofraya otururuz ama hangi yemeği yersek yiyelim, mutfakta bir senedir iğrençleşmiş hâlde duran çöplerin kokusu rahatsız edicidir. Tövbe, o çöpleri poşete koyup evden çıkarmaktır. Sonrada kirlettiği yeri deterjanla temizlersek etkisi tamamen kaybolur, bu da tövbenin ardından gelen salih amelin etkisine benzer.

Pişmanlığı yürek yakmayan günah tövbeleri bir yönüyle edebiyat parçalamaktır ki buna esasen tövbe denemez. Bütün günahların ki bu kaidenin istisnası yoktur, tövbesi mümkündür. En büyük günah, Allah'a şirk koşturmak fakat bunun bile tövbesi vardır: Kelime-i tevhidi söylemek. Tabii her günah denk olmadığı gibi her günahın tövbesi de bir tutulamaz; vazo devirmekle dağ devirmek arasında fark söz konusu olacaktır.

Namaz kılmayanın tövbesi, namazsız geçirdiği seneler için ağır pişmanlıkla başlar. Sonrasında o namazsızlığı güçlü iradeyle terk edecektir. Namaza başlayıp namaza endeksli yürek sahibi olmak, kulağını ezana ve alnını seccadeye kilitlemek de bunun üzerine gelecektir. Tövbe budur ve bunu gerçekleştirebilmek için Mekke'ye kadar gitmek ya da bir hoca efendinin elini öpüp el almak gerekmez. Kaya gibi imanlı yürek yeterlidir.

Üniversitede bir arkadaşıyla yaptığı pis işten derin pişmanlıkla dönmek ve Rabbine iltica etmek isteyen gence tövbe kapısı sonuna kadar açıktır. Tövbeyi sağlayacak şart buysa değil ilçesini, gerekirse kıtasını terk etmeye razı olacak kadar kor ateşle kalbinde geri dönüş hislerini ve pişmanlığı hisseden kişi için Allah Teâlâ, tövbe imkânlarını ardına dek açık tutmuştur. Tövbe edeni şeytanın bir kere daha kandırma ihtimali yok mudur peki? Vardır elbette. Ama milyon kere kandırsa yine milyon birinci defa Allah'a dönmeyi bilmek mümin tavrıdır.

Biz Allah'a doğru ilerlerken İblis ise göz ve kulak zevklerimizi kullanarak başımızı sağa-sola, kendi kıblesine doğru çevirmeye uğraşır. İki metre ilerledikten sonra fark ederiz ki meğer berbat zemine gelmişiz, şeytanın tuzağına düşüvermişiz, acilen Allah'a döneriz. 'Biraz gideyim de sonra dönerim' derse insan, çok uzaklara gittikten sonra geri dönüş imkânını hiç bulamayabilir. Ya tövbe ya sonu ateşle biten kısacık hayat macerası: İnsanın üçüncü seçeneği yoktur. Biz kendimizi yıllarca 'ne tövbe ne ateş' diye oyalayabilirsek de ansızın gelen ölüm, ateşten başka bir şeyin bulunmadığı çukurla tanışır.

Üzerinden yılların gelip geçtiği ve mahalleler, şehirler değiştirilerek hikâyesi tozlandırılmış günahlar sadece bizim unuttuğumuz maceralardır, Allah'ın meleklerinin yazdıkları hiçbir zaman unutulmayacak ve karşımıza çıkacağı ana değin bekletilecektir. Bütün müminler için buluş çağından sonra tövbe gerektiren işlerin bir listesi zihinde olmalı ve yerine getirilmelidir. Böyle bir atılım için mesela hacca gitmeyi, kandil gecesine erişmeyi beklemek akıllılık değildir. Çünkü ecelin zamanı belli değildir. Kaldı ki günahı bekletmenin kalpte ve zihinde neye benzediğini mutfaktaki çöp örneğiyle izah etmiştik.

Tövbe bekletilemez.

Nedenini şöyle izah edelim: Mesela kumar, günahlardan bir günahdır. Bu günaha sırf anlamayı kolaylaştırmak için bir puan verelim: Kumar günahı yüz birimlik bir suç olsun. Kumar oynadığı, piyangodan bilet aldığı veya piyangovari bir yarışa katıldığı için günah işlediğini bilen ama tövbeyi hatırladığında da “bana ne faydası olacak ki tövbenin... bizim kurtuluş ümidimiz pek yok artık...” deyip tövbeye yanaşmayan müminin girdiği günah bataklığı, kumar günahından çok daha büyüktür.

Çünkü kumar bileti alındığında bundan yüz birim günah oluşuyorsa ve otuz kere alınmışsa toplam üç bin günah eder. Bu, ‘kebair’ denen büyük günahlar sınıfından sayılmış kumar suçundan daha büyük bir yanlış olan *Allah’tan ümidi kesmek* hatasına yaklaşamaz bile. Ayet-i kerime (Yusuf suresi, 87. ayet), Allah’ın rahmetinden ümidi “ancak kâfirler keser” buyurmaktadır.

إِنَّهُ لَا يَيْئَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ

Dolayısıyla “Allah beni affetmez, cennetine koymaz” diye düşünmek gâvurluk türü bir günahdır ki yüz kişinin kumarından da faizinden de çok daha büyük, tartıyı alt üst edecek kadar dengesiz irilikte hatadır. Allah’ın kudretine, affetme sözüne, bağışlama vaadine hiçbir kul hadsizlik ederek yön bildirme gafleti gösteremez. Allah’ın adı ve rahmeti bütün günahlardan daha büyüktür ve şeytan, müminleri bu konuda ümitsizliğe asla düşürmemelidir. Bu -maazallah- olursa kişinin kendi eliyle tövbe kapısını çarpmasından farksızdır ve kalbin ölümü gerçekleşir.

İntihar etme suçunu işleyen kimsenin, Allah’ın affetme ihtimalinin neredeyse sıfır olduğu bir günahı işleme sebebi de buradan kaynaklanır: İntihar Allah’tan hayat, zenginlik, kurtuluş, din, cennet vs. hiçbir konuda umudunun kalmaması anlamına gelir ki bu müthiş bir cinayettir –hangi sebeple yaşanır yaşınsın hiçbir günaha benzemeyen bir cinayet. Hâlbuki Allah’a giden yol bitmez. ‘Bitti’ demek, kendi yolu olmadığı için Allah’a itiraz demektir. İntihar edenin, başka insanı öldürmekten bile daha büyük vebale girmesi bu yüzdendir. Ümmet-i Muhammed, dünyanın bütün su kaynaklarının kuruma ihtimalini bile düşünebilir ama Allah’ın rahmetinden ümidi kesmez. Kelime-i tevhidi söylerken insan hangi ciddiyet, bağlılık ve ağırlıkla söylüyorsa Allah’ın affına ümidini de bu açıdan görür.

Anne-baba hakkı ile ilgili dosyalar konusunda müminler olarak çok iyi bir imtihan verdiğimizizi söyleyemeyiz. Özellikle büyük şehirlerde yaşamının yoğunlaştığı günümüzde genel manzaramız pek iç açıcı durumda değildir. Namaz, oruç ve diğer farzlar ile haramlar ayrı mesele ancak anne-baba konusu diğerlerine hiç benzemeyecek büyüklükte, apayrı bir bahistir. Efendimiz aleyhisselam, yetim olan birine bile “babasına dua etmesini” emrederek ona karşı görevlerinden söz etmektedir. Ebeveyn hakkı bu dereceye kadar kapsamlı olabilmektedir, kaldı ki yaşayan anne-baba hepten büyük meseledir.

Anne-baba konusunda tövbeyi asla dilden düşürmemek gerekmektedir.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.